

Aila Valkila

Ympäristöalan moniosaaja

■ **Aila Valkila sai Tekesin ympäristöteknologian ohjelmasta alkusysäyksen, joka tuuppasi kemistin ympäristöalalle ja kysytyksi ympäristöosaajaksi.**

Sisko Loikkanen

Kemisti **Aila Valkilan** ura ympäristöalalla käynnistyi vuonna 1989, kun hänestä tuli Tekesin ympäristöteknologian ohjelman vetäjä.

Näköalapaikalla syntyi osaamisen vankka pohja, jolta oli helppo ponnistaa kansainväliseen luokitus- ja sertifiointiyritykseen DNV:hen. Siellä Valkila lähti pioneerinä kehittämään ympäristösertifiointia.

ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä oli uutta, mutta sertifiointimenettely sitä varten syntyi nopeasti. Suomen ensimmäinen ympäristöjärjestelmän sertifiointi valmistui Äänekosken selutehtaalle.

Asia oli iso uutinen.

”Avasimme kerran kollegan kanssa autoradion matkalla tehtaalle, ja siellä kerrottiin juuri meistä”, Valkila muistelee.

DNV:ssä Valkila oli auditoidussa yli sataa yritystä. Näin tulivat tutuiksi suomalaiset kemian- ja metsäteollisuuden yritykset.

Eräältä työmatkalta palattaessa yhtiön Suomen-yksikön toimitusjohtaja kertoi lähtevänsä uusiin tehtäviin ja yllättäen kysyi, olisiko Valkila valmis hänen seuraajakseen.

Viikon harkittuaan Valkila vastasi myöntävästi. Näin hänen kontolleen tuli auditointien lisäksi vastuu firman taloudesta ja 25 asiantuntijasta. Työn ohessa tuore toimitusjohtaja suoritti johtamisen JOKO-koulutusohjelman.

Hankalinta hänestä oli henkilöstöjohtaminen.

”Olen pikemminkin asiantuntija kuin johtaja”, Valkila kuvaa itseään.

”Aina kun alaisten henkilökohtai-

set murheet kantautuivat minulle asti, yritin auttaa. Kotipiirissä tuli palautetta liiastakin empaattisuudesta.”

Kahdeksan vuoden jälkeen toimitusjohtaja luopui kuluttavasta pestistä perhesyiden takia.

”Sekä esimieheni että hänen esimiehensä pyysivät jäämään. Olin kuitenkin päättänyt ryhtyä itsenäiseksi yrittäjäksi.”

Katastrofin ainekset

Itsenäiseen elämään Aila Valkila mieltyi jo lukioikäisenä vaihto-oppilaana Detroitissa. Saatuaan valkolakin vuonna 1973 tamperelaistytty muutti Helsinkiin opiskelemaan kemiaa.

”Oli ihana päästä pääkaupunkiin. Keskusta tuli nopeasti tutuksi, kun juoksentelin paikasta toiseen. Yliopiston kemian laitos oli silloin hajasijoitettuna moneen paikkaan.”

Pääaineekseen fuksi otti uuden oppiaineen, puun ja muovien kemian – sittemmin polymeerikemian – jota opetti alan ensimmäisenä professorina **J. Johan Lindberg**.

Alku ei sujunut kummelluksitta. Kun ennen erikoistyötä piti kirjoittaa

harjoitusaine, Lindberg antoi Valkilalle aiheeksi katastrofiteorian. Hämentynyt opiskelija ei uskaltanut kysyä arvovaltaiselta professorilta, mikä moinen teoria mahtaa olla.

”Sen sijaan päätelin itse, että kyseessä on varmaan Rooman klubin arvio maailman tuhoutumisesta, ja menin kirjastoon etsimään aiheesta kertovia opuksia”, Valkila nauraa.

Lopulta toki selvisi, että puhe oli tärkeästä polymeerikemian ilmiöstä.

”Se liittyy suurikokoisten polymeerien liuoksen väkevöintiin. Suuria molekyyliä ei voi loputtomasti kasvattaa liuoksessa, vaan lopulta tulee katastrofi eli niiden rakenne romahtaa.”

Ensimmäinen työpaikka löytyi SOK:n keskuslaboratoriosta, jossa kemisti tutki osuuskaupan maahantuomien tuotteiden toksisten aineiden pitoisuuksia. Ennen Tekesin jaksoaan hän ehti vielä hoitaa tuotekehitystehtäviä Berner Oy:n Herttoniemen tehtaassa laboratoriossa.

Kiinasta Olkiluotoon

Ryhdyttyään vuonna 2000 yrittäjäksi Valkila pääsi jälleen tekemään itse auditointeja, nyt DNV:n toimeksiantona. Lisäksi hän koulutti Inspectan asiakasyrityksiä ja veti Tekesin jätteen hyötykäytön ohjelmaa.

Sivutoiminaan yrittäjä ehti opettamaan laatujärjestelmiä Hyvinkään ammattikoulussa ja ympäristöalaa Tampereen ammattikorkeakoulussa.

Kun lapset olivat lentäneet pesästä, Valkila palasi palkkatyöhön elektroniikan sopimusvalmistajan Elcoteqin ympäristöjohtajaksi. Kasvavalla yhtiöllä oli globaali ympäristöjärjestelmä, jonka toteutusta Valkila valvoi.

Työ edellytti matkustelua etenkin Kiinassa, jossa suomalaisyrityksellä oli useita tehtaita. Kiinassa Elcoteqin ympäristöjärjestelmään kuului myös sosiaalinen vastuu, jonka standardina oli tuohon aikaan SA 8000.

Aila Valkila

- Syntynyt Tampereella vuonna 1953.
- Ylioppilas Harjun yhteiskoulu 1973, FK (puun ja muovien kemia) Helsingin yliopisto 1979.
- SOK:n keskuslaboratorio 1980–1983, Berner Oy 1983–1989, Tekes (prosessiteknologian jaosto) 1989–1994.
- Det Norske Veritas, pääarvioija 1994, toimitusjohtaja 1995–2000.
- Yksityisyrittäjä 2000–2007.
- Elcoteq 2007–2011, Bureau Veritas Finland 2011–2014.
- Tilastokeskus 2014–.
- Asuu Helsingissä. Kolme aikuista lasta, viisi lastenlasta.
- Harrastuksia vapaaehtoistyö, tennis, golf ja muu liikunta, kirjallisuus, Italia ja italian kieli.

”Niinpä paneuduimme Kiinan tehtailla myös työntekijöiden olosuhteisiin asuntoloiden sänkyjä myöten. Kova juttu oli, että haastattelimme työntekijöitä ilman esimiesten läsnäoloa. Siellä kun on tapana, että lausuntoja antaa vain johtaja.”

Kun Elcoteqin lento vuonna 2011 päättyi konkurssiin, Valkila siirtyi ranskalaisen sertifiointilaitoksen Bureau Veritasin (BV) riveihin kehittämään liiketoimintaa HSE- eli terveys-, turvallisuus- ja ympäristöbisnekseen.

BV:n leivissä hän päätyi Olkiluodon ydinvoimalatyömaalle saksalaisen putkiyhtiön HSE-manageriksi.

Olkiluodossa hänelle kertyi kokemusta ja näkemystä monissa hankkeissa, joissa hän toimi Säteilyturvakeskukseen edustajana. Tutuiksi tulivat myös projektin ongelmat.

”Kävi esimerkiksi ilmi, että ranskalainen henkilö koulutti englanniksi puolalaisia työntekijöitä, jotka eivät osanneet kieltä lainkaan. Lopuksi pantiin vain nimet paperiin ja merkintä, että kaikki oli koulutettu.”

Valkila arvostelee kipakasti ranskalaista Areva-yhtiötä, joka vastaa voimalan rakentamisesta.

”Areva suhtautui muihin toimijoihin erittäin arrogantisti ja yhteistyökyvyttömästi. Työn ja toiminnan laatu sekä henkilöstön suhteet ja käskytykset hoidettiin todella huonosti.”

Valkilalla on silti vankka luottamus siihen, että Säteilyturvakeskus

huolehtii voimalan turvallisuusasiat kuntoon.

Toisen pitkän HSE-managerin pestin Valkila hoiti maailman suurimman kemianyrityksen BASFin jättimäisillä petrokemian tehtailla Saksan Ludwigshafenissa.

”Siellä viihdyin hyvin. Saksalaiset ovat pedanttisia, ja BASFillä on omat tarkat vaatimuksensa.”

Lasten tukipylväs

Uusia tarjouksia turvallisuuspäällikön tehtävistä sateli eri puolilta maailmaa. Niihin Valkila kuitenkin vastasi kiitos ei.

”Minulla oli silloin kolme lastenlasta, nyt jo viisi. Halusin tutustua heihin kunnolla. Enkä ole katunut”, tyytyväinen isoäiti hymyilee.

Tätä nykyä Valkilan työpaikkana on Tilastokeskus, jonka tilastohaastattelijana hän toimii 4–6 tuntia päivässä.

”Teen töitä niin kauan kuin järki ja

terveys antavat myöten. On minulla uusiakin suunnitelmia, mutta Helsingistä en enää lähde.”

Palkkatyön ohessa Valkila on pitkän linjan vapaaehtoistyöläinen. Hän on toiminut muun muassa Unicefissa ja SPR:ssä, jonka ylläpitämässä nuorten turvatalossa hän vietti öitään huolehtimassa asukkaista.

Nykyisin Valkila auttaa maahanmuuttajalapsia läksyjen tekemisessä. Läksyryhmä kokoontuu evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän talossa Hämeentiellä.

”Mietin, kuinka parhaiten voisin olla avuksi näille lapsille. Heillä on kova halu oppia mutta vaikeuksia kielten kanssa”, Valkila kertoo.

”Ihailen heidän valtavaa kunnianhimoaan: yksi haluaa lääkäriksi, toinen tohtoriksi. On hienoa päästä osallistumaan heidän elämäänsä.” □

Kirjoittaja on kemian diplomi-insinööri ja Ylen tiedetoimittaja.
sisko.loikkanen@yle.fi

Kiireisimpien vuosien jälkeen Aila Valkilalla riittää nyt aikaa lapsenlapsille. ”Viihdymme etenkin täällä Töölönlahden leikkipuistossa.”

Sisko Loikkanen